

Szerkesztési iroda
Sepsi Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületé-
ben, hová
a lap szerelmi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénsek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnap:
ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 fit 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petti-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttör sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

„NEMERE”

IX. évfolyamának II. felére

Előfizetési feltételek:

Julius - szeptember . . . . . 1 frt 50 kr
Julius - december . . . . . 3 frt — kr
Külföldre fél évre . . . . . 4 frt — kr

Az előfizetési pénzek a „Nemere” kiadó-
hivatalának Pollák Mór könyvnyomdájába
Sepsi-Szentgyörgyre küldendők

Előfizelőinket szívesen kérjük előfizetéseiket
megújítani, miután felesleges példányokat nem nyo-
mattathatunk.

A „Nemere” kiadóhivatala.

Budapest, 1879. június 22.

n. — Az egész ország figyelmét jelenleg szo-
klatlan mérvben ama gazdasági és ipari mozgalom
foglaloztatja, melynek megindulását főként a szé-
készei kiállítás idézte elő, s mely tehát jogosan
gr. Zichy Jenő e derék főúr érdemei közé sorol-
ható. —

Emelni a magyar mezőgazdaságot, hogy az
a célnak megfelelőbb legyen, felvirágoztatni ha-
zánkban az ipart, hogy az a nemzeti vagyonoso-
dásnak erőteljes tényezőjévé emelkedjék. Szép föl-
tétel, méltók arra, hogy hazánk jelesei gondos-
kodásának tárgyát képezzék, s hogy e kitűzött cél
körüli a nemzet a maga lelkesedésével s kitartó
működésével sorakozzék.

S a nemzeti közvélemény ifjú lelkesedéssel
ragadta meg e két cél szükségességének eszméjét,

TÁRCA.

Előpata k.

Az ország különböző részeiben lelkes ha-
zafiak emelkedtek hangon élesztik a már dermedze-
nek indult nemzeti érdekek ápolását és ébresztik
a nemzeti vagyon iránti kegyeletet.

A Phönix hamvából újra éledni kezd. Vajha
ne lenne elhangzott szó a pusztaban és azon szá-
mos milliók a helyett, hogy a közös barát fenek-
etlen zsebében nyom nélkül eltűnjenek, emelnék
és fejleszténék a honi ipart és vállalatokat. És ha
majdan vérré válik az ige, remélhető lesz, hogy
bár távolabb az ország szivétől, kitartó buzgal-
munk és igyekezetünk méltóbb elismerésben fog
részesülni.

Mert valóban megfoghatlan azon közöny és
résztvéletlenség, melylyel a magyarnép tulajdon bir-
tokával, áldásdus keserűforrásaival szembea visel-
tetett, melyeket egy a külföldi, mint a hazai legje-
lesebb szakfelelő véleményei gyógyhatállyra néz-
ve a külföld világhírű gyógyforrásaival egyenlő
rangra emeltek. De mindhiába, a divat kiszorította
a méltánylást, a hazafiságot, mániává fajult a cse-
hek a nélkül is virágozó iparának és vállalatjának
adózni. Oriási mérvben növekszik évenként a ve-
zeclők száma, kik csakis a Károly és Mária forrá-
sokat tartják a gyomor, máj epe és lépajók arká-
numának, de az e sorok írójának epéjét nem bo-
gatja, hanem hogy e contingens legnagyobb részét
majdnem minden nemzetiségek között a magyar
képezi, ez ép úgy hazafiatlanságról, mint a hazai
érdekek iránti vastag indifferentismusról tesz tanu
bizonyosságot.

Sajnos, hogy a külföldnek mindenáron hódolni
annyira szokássá vált, hogy figyelmen kívül hagy-
ják Előpatak specialis előnyét, mely nézetem sze-
rint is mindazon bajoknál, melyek egy részt nin-

annál inkább, mert már halálosan beleunt a meddő
politikázásba, mely igazgatásai által csak keserített s
pártokra szagattott, de semmi lényegest nem tar-
talmazott arra nézve, hogy a nemzet a közva-
gyonosodást előidézhető kitaró munkára egyesül-
jön; az pedig általános tudat már, hogy csak gaz-
dag ország tűzhet ki maga elé magasabb politikai
célt, mely a nemzeti erő forrását képező közva-
gyonosság nélkül csak olyan, mint nehéz fegyver-
zet vézna testen.

De hát az ellenzék, melynek politikai igazgatás
az eleme, e nemzeti mozgalmat is szeretne volna
hatalmi céljainak eszközéül kiaknázni. A gazdák
congressusán az egyesült ellenzék, az ipart pár-
toló congressuson pedig a szélsőbál lépett föl egy-
egy különleges tervvel, azonban mindkettő egyfor-
mán fiascot csinált.

A gazda-congressuson az egyesült ellenzék
egyik képviselője erős filippikát gördített a kor-
mány ellen, mely szerinte csupa merényleteket kö-
vet el a mezőgazdaság érdekei, indítványozta,
hogy a magyar mezőgazdák alakuljanak egy ha-
talmas agrárius pártta, hogy ha kell a jelen kor-
mányt megbuktathassák s egy másikat, a mezőgaz-
daság érdekeire kedvezőbbet ültethessenek a ha-
talom bárszonyszékeibe. (Az egyesült ellenzék taci-
tika a magyar földbirtokosokra vetette szemét, hogy
azokat érdekeik hanyatlásával megilyerje és segé-
lyükkel az általuk rég ohajtott Szilgyei: Apponyi-
féle kormány valahára létre jöhessen.)

A gazda congressuson azonban tisztelettel el-
adózta magától az ellenzék insinuatit, mert nem
akarta compromittálni, megkezdendő nagyobb sza-
básu mőkődését azon kormány elleni ellenzék-
kedésével, melynek uj kereskedelmi, ipar-, földmü-
velési miniszter br. Kemény Gábor tette meg
épen a kezdeményezést a magyar mezőgazdaság
fölemelésére a hatóságokhoz intézett első körleve-
lében. E körlevél világosan s erőteljesen hangsu-
lyozta az eddigi magyar mezőgazdasági rendszer
elavultságát az egyes gazdasági ágak művelési
arányosításának s különösen a talaj s éghajlati

csenek még nagyon előre haladva és melyeknél
különben a Mária- és Károly-fürdők szoktak javas-
latba hozatni; enyhébb solváló hatásánál fogva
biztosabb javulást nyújt. — Legkevésbé sincs szá-
ndékom nevezett világhírű gyógyhelyek babérjait
tépdelni, nem is azon csodálkozom, hogy annyira
felkarolja a német, muszka és a hozzá közelebb
eső külföldi, hanem hogyan lehet csak arra is
gondolni, hogy hazai vállalat érvényre emelkedjék,
midőn saját magunk megfoghatlan közönytől for-
dulunk el tőle; hogyan igyekezzék azt a külföld
is elismerni, sőt pártolni, midőn maholnap Karlsbad
és Marienbadban az évad folyamán magyar coloni-
átiát lehet alkotni?! És valóban ha a szomszéd
barátságosabb érzelmű romániai atyaifiaink nem
volnának: úgy ez áldásdus kincsforrások ha nem
is érné a telpici katastropha, mégis elsorvadhatna
a hazai résztvéltenség közönye miatt.

Na de azt hiszem elég már a hazafiúi keserv-
ből! Most midőn az egyetlen számbavehető hát-
rány, a „nehézközlekedés” megszűnt, miután
Pestrol indult este 7 óraker, másnap este 9 óra
Földváron; Nagy-Váradról reggel fél 5 óraker in-
dult, ugyanazon nap 9 óraker Földváron, honnan
1 óra alatt egyes és postakocsin Előpatakra ér-
hetni; a végtelen unalmas csigaléptű vegyes
vonat, a kényelmes és gyors menetű személyvo-
nattá átalakulva a közönség kényelmére nézve
mily kimondhatlan előnnyel kínálkozik, azt fejte-
getni is felesleges.

A menetrend ezen előnyös megváltozásával
kapcsolatosan bátor vagyok felemlíteni azon való-
színűleg sokak által nem ismert előnyt, mely sze-
rint a magyar államvasuti igazgatóság az Előpa-
takra jönni szándékozó tisztelt gyógyigénylőket
33 egyharmad százalék árleengedésben részesíti.

A dolog érdemére térve pedig a t. közönsé-
get azon előnyökre és vívmányokra kívánom figyel-
meztetni, melyek ez évadban Előpatak gyógyhe-
lyén létesültek. Nevezetesen úgy a fokozlekedési

viszonyok közt oly nagy sikert ígérő állattenyész-
tés felkarolásának szükségét. Igaz, hogy br. Ke-
mény föllépését kicsinyelte hazánknak különösen
a kereskedelmi érdekeket pártoló német sajtója s
az uj minisztert a par excellence mezei gazda kép-
viselőkből álló ellenzék pártok tagjai részint röv-
vidlátásból részint politikai céljainkat szolgálva
gunnyal s becsmerléssel árasztották el; de az is
igaz, s ezt az ellenzék sajtó mőkődése sikertelen-
ségének s a hazai közvélemény józanságának bi-
zonyítására különös hangsulylyal jegyezzük meg,
hogy a miniszter körleveleiben letett praktikus
határozataiban legfényesebb diadalát ülte.

Az önségely elvét tüzte ki vezéreszmének a
gazda congressuson, minden kerületben gazdasági
egyleteknek s minden nagyobb községben is ily
egyleti főkokoknak felállítását hangsulyozván. Ily
egyleti tevékenység a legüdvösebb lehet; minlen
egy vidék maga ismeri legjobban a maga talaja
éghajlati, közlekedési stb. viszonyait s ezekhez ké-
pest maga állapithatja meg legcélsebbben azon
gazdasági ágat, mely leggyümölcsözőbben művel-
hető s azon reformokat, melyek erre nézve szük-
ségesek. Az önségely s összefogó egyleti tevé-
kenység rövid idő alatt a magyar mezőgazdaságot
nem sejtett virágozóvá emelheti. Épen ez hiányzott
eddig s e miatt félsikerűek lettek a kormánynak
a mezőgazdaság érdekében tett intézkedései is.

Az ipart pártoló congressuson a szélsőbál
lépett fel a védegylet megvalósításának eszméjé-
vel. Persze a s. sz. é. sz. bal sem ringatja már magát azon
balthiedelemben, hogy a haza érdekeire hamis lenne
a külföldtől való teljes elzárkozás, hogy a pályá-
ban levő magyar ipar képes volna kielégíteni a
magyar társadalom műveltségi, izlési, fényzési
igényeit, s hogy a magyar társadalom képes lenne
azon önségelyre, hogy drágán rosz cikket
vegyen csak azért, mert magyar eredetű, mikor
olcsóbbért jobbat vehet, s különösen a sz. sz. bal sem
hiszi, hogy a magyar ipart emelné, javítaná a ver-
seny kizárása. Hanem hát a védegylet eszméjének

helyek valamint a sétátér közelében levő elhanya-
goltabb helyek virányos parkká lesznek változtatva.
A m. orvos és természetvizsgálók 18-ik nagygyü-
lésén, a gyálési csarok közelében megvívzt és
kitünőnek véleményezett forrás célszerű köpübe
foglalva, az ivó gyógyforrásokat nemcsak szá-
marányra, de gyógyhatályára nézve is tetemesen ö-
velni fogja. A szellemi szórakozás, mint a gyógy-
mód kiegészítő társa, leggondosabb figyelemben fog
részesülni. Az évad elején egy több tagu bizottság
alakult, melynek állandó tagja a fürdő orvos és
biztos, többi tagjai a t. fürdő vendégek kevésbé
gyógyigénylő részéből lesznek aquirálva és res-
sorszájába fogna tartozni jócélu mőkédvelő hangva-
senyek, úgy szini előadások, táncestélyek, tombola-
játékok, kirándulások, szóval a kedélyes harmo-
nicus öszzejövetelek és szórakozások rendezése.

Gondoskodva van kitünő és jutányos étter-
mekről, zongora- és társulgo termekről, posta-
hivatal és távirárol. Az ivó gyógyidő alatt Fáy-
tyol Lajos hírneves zenekara szórakoztatja a fürdő-
közönséget.

Ezen célszerű intézkedések és gyökeres re-
formok mind megannyi életfelt adnak Előpatak
haladásáról és ha a nagy közönség pártolása a für-
dőbirtokosság öszinte igyekezetéhez és elismerés-
re méltó áldozatkészségéhez márt arányban növe-
kednek: — akkor Előpatak jövője egy uj korszak
előtt áll.

Azon tisztelt gyógyigénylőket, kik maguknak
Előpatak gyógyhatályáról tudomást szeretni ohaj-
tanak, bátor vagyok Előpatak gyógyhatályáról irt
rövid ismertetésben figyelemztetni, valamint kész-
séggel felajánlom gyógyhelyünket érdeklő bármely
kérdéseikre pontosan válaszolni.

Előpatak, 1879. június 21-én.

Dr. Schvartz Zsigmond,
fürdőorvos.

felvetése csak arra való, hogy az iparosokat felhasználhassák az Ausztriával való közös vámerület elleni izgatásra akkor, mikor az izgatás tíz év előtt még csak célra sem vezethet, s nálunk ez izgatás megvalósítsa a nemzeti munkát, mely a szükséges föltételek megléte mellett 10 év lefolyása alatt a magyar ipart a nemzeti vagyonsodás egyik hatalmas forrásává emelheti. E szempontok voltak irányadók, mikor a congressus a védegyelet eszméjét elejtette s egy 24 tagu bizottság kiküldését határozta el, mely jelentést tegyen egy jövő kongressusnak a magyar ipar hiányairól, s ezek megorvoslásainak módjáról. A magyar iparosok nem olcsó izgatási frász, de olcsó tüke olcsó hitel kell, a magyar társadalomnak pártolása s jó kivitelű utak, mely tényezők azt a külföldi verseny mellett is, sőt épen az utóbbinak serkentő példaadása mellett fel fogják virágoztatni. Bizonyosan ide fog kimenni a kiküldött bizottság javaslatának lényege is. Ohajtandó, hogy kormány s társadalom egyformán közreműködjenek arra, hogy a magyar ipar felvirágzásának föltételei a mennyiben még nincsenek, megteremtessenek, a többi aztán az iparosok tömegének kitartó szorgalmától s lankadatlan munkájától függ.

* Uj bélyeg és illetéktörvény. A pénzügyminiszterium kebelében, mint értesülünk, gondosan gyűjtik az anyagot uj bélyeg és illetéktörvény készítéséhez, mely a meglévőnek meglehetősen gyökeres javítását foglalná magában úgy az eljárás, mint az illetéki törvény tételes részének terén. Az illetékszábi hivatalok felállítására s az illetékszábi teendőikre az adóhivatalok hatáskörétől elkülönítése a mai módszerrel nem bizonyult egészen gyakorlatiasnak. Gróf Szapary pénzügyminiszter ez irányban is reformokat ohajt behozni, valamint szabályozni akarja az esedékessé vált vagy föltételek függő esedékességi kötelezetségeit nyilvántartását is. Széll Kálmán volt pénzügyminiszternek 1878 ban a mult országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat sok irányban mérsékelte, az uj rendszeres javaslatba felvételük, melytől a pénzügyi helyzetnek 2-3 millió erejű évenként bekövetkező javulását várják a pénzügyminiszteriumban. A törvényjavaslatot az ősi ülészek elején mindjárt elő szándékozik terjeszteni a pénzügyminiszter.

* A lengyelek magatartása a nihi lista mozgalmakkal szemben csakugyan megvette a cár szívet. Legalább most egészen komolyan állítják, hogy a cár Versóba megy és manifestumot bocsát ki, melyben a lengyelek helyzetének javítását fogja igényelni. Kotbeue helytartó már is parancsot kapott, hogy az eddigi szigorú rendszabályokat lehetőleg enyhítse.

* Novibazár megszűlésére a vonatkozólag a hivatalos közleményeket igénybe venni szokott Eastern Budget írta:

A jelentést, mely szerint az osztrák magyar kormány a novibazári sanliszák megszűllása iránt még nem határozott, s hogy a megszűllés egy időre elhalasztatik s előbb katonai küldöttek vizsgálják meg a területet, utakat stb. — Andrassy gróf ellenzéké győzelmét tekintik. Pedig, ha még a szerzett tapasztalatok után a kormány azt határozza is el, hogy a megszűllésről végkép lemond még legkevésbé sem jelentené, hogy a monachiában az ellenzék került tulsulyra. A konvenció megkötése csak szükséges rossz, melyet még kedvezőtlen szinben tüntet föl az ellenzék azon insinükciója, hogy Ausztria Magyarország egész Salonikiig akar kiterjeszkedni. Törökország abban a hitben írta alá a konvenciót, hogy ez az egyetlen mentő eszköz oroszország törökveisei ellen. Midőn a konvenció már meg volt kötve, az ellenzék mindent elkövetett, hogy keresztül vitelét megakadályozza, és e végből a katonaságra várakozó nehézségeket nagyitá. Főlölesleges mondanivaló, hogy az agitáció az osztrák-magyar állam érdekében homlok egyenest ellenkezik.

A z a g o l f é l h i v. fején találja a szeptet. Az angol királyné nem túl a maga közelében oly hölgyet, ki homlokára fésüli a haját. A legu többi esküvői ünnepélyen szereplő nyoszolyó leányok azon utasítást vették, hogy ne így fésülködjenek, ne viseljenek magas sarku cipőt, s hát rafelé vont ruhát, mert az ilyesmiket a királynő nem szereti. Egy ifju hölgyet, ki tavaly szembe fésült hajjal jelent meg a fojadtatásra, a lord kamarás kissé gyöngédtelenül arra figyelmeztetett, hogy ne jelenék meg mindaddig a királyné előtt, míg a haja meg nem nő.

A „Polit. Corr.” ismét oly levelet közöl Pristinából, mely e lapnak furcsa sajtóságaihoz tartozik. Beszélte ugyanis, hogy az albán területen növekedik az agitáció a porta ellen, hogy a mohamedánok gyülekezetest tartottak egy mecsetben, melyben egy ipeki magnás véres dikciói mondott a porta ellen stb. Jeleztek azt is, hogy az ipeki és djakovai vad törzsek folytonos forrongsában vannak; megeshetett tehát az is, hogy egy ipeki turbinos táblabíró valami olyatén dikcióna vettmeditt. De ez, mint egy bécsi levelező bizottság

gal jelenti, nem másit a tényen, hogy egészben és nagyban a kedélyek csillapodnak és hogy a portának mindinkább sikerül magát a helyzet urává tenni. A katonai intézkedések, melyeket tesz, minden nehézség nélkül vitetnek keresztül. Ha a porta komolyan fogja akarni, remélhető, hogy a novibazári konvenció aként fog eszközöltetni, a miként azt kormányunk eszközölni ohajtja. Ha a porta azt nem akarja, vagy erőlködésehi sikertelenek maradnak, a baj reája névne kétségtelenül sokkal nagyobb lesz, mint reánk névne. Ma már a féléhivatalos zamatu „Golosz” figyelemre méltó hangon szól az albán mozgalomról. — Fejtegeti, hogy ez a vad faj mindenfelé bolygatja Európának intencióit; hogy ma Bolgárország, holnap a novibazári konvenció, holnapután a görögök ellen kel ki, a portával pedig mindenkor újjat húz. Hangsúlyozta a „Golosz”, hogy a porta a berlini szerződésben kötelezte magát végtére valahára rendezőhözni megmaradt tartományait is. Ha a porta ezen kötelettségének nem bír megfelelni, akkor Európa dolga lesz a rend helyreállításától gondoskodni. A cikkek készerte érdekes. Először mert mutatja, hogy az albán garázdalkodás a mi érdekeinken kívül más hatalmakéit is provokálalni fogja; másodsor pedig, mert ezen okosködőkben nem nagy látszatja van az állítólag már végképen létesült muszka-török szövetségnek.

A z o s z t r á k n e m z e t i b a n k f ő t a n á c s a, mint a „Hon” írja, legközelebb tartott ülésében a szegedi polgármester kérésére azt határozta, hogy a lehető legrövidebb idő alatt felállítja Zegeden a bankfökök, hogy ez által a menyire lehet élenkítőleg hasson az ottani, bár most még csekély, de remélhetőleg gyorsan fejlődő forgalomra.

A m a g y a ? k ö z l e k e d é s i m i n i s t e r i u m, jelenti a „Pester Lloyd” távirata szerint a „N. fr Presse”, a szerb vasúti tárgyalásoknál felhagyott eddigi oppositiojává a hadügyminiszterium által sürgetett sziszkek-novii vasút kiépítése ellen.

E z z a m i n t m i d e n, a m i a bécsi lapokban a magyar ügyekről közöltek, úgy ez is tendetiozusan fordít. Határozottan állíthatjuk, hogy a magyar közlekedési miniszterium, bárha csakugyan való, hogy osztrák részről a sziszkek-novii vasút kérdését gyakran elő-előkapják, — mindedig semmit fel nem adott e vasutal szembenjeddig elfoglalt álláspontjából és nem is szándékszik abból föladni ezental sem.

Bonaparte Napoleon Lajos herceg halála.

Lapunk mult számára későn érkezett egy magán táviratunk, mely Napoleon herceg halálát jelentette. Ez esemény nagy hatással volt egész Európára, s meglehet, döntő befolyása a világtörténelem további folyamára. Bonaparte Napoleon Lajos herceg, az alig huszonhárom éves fiatal ember Franciaország egy nagy pártjának szemefénye, reménye, a világtörténelem egyik legnagyobb nevének jeles örököse, meghalt. Ledőték a zulus gyilkos szabályi Dél-Afrikában, hova tetszomjas lelke, anyja, a gyógyuló császárné akarata ellenére, hívei marasztalására dacára visszatartatlanul vitte.

A táviratok, melyek e mélyen megdőbent esetet tudatják, egybe foglalva így hangzanak:

Napoleon Lajos herceg e hó 4-én az angol vezérkari főnök parancsa alatt kémszélére ment. Midőn társaival leszállt a lórol, a zulus megátad ták és megölték. Tizenhaton rohantak rá, s mig két katona oldala mellett elesett, a többiek elmenekültek. Holttestét megtalálták. Lord Sydney Chislehurstba ment, értesíteni a császárnét a gyász esetről, Stanley az alsóházban, bejelentvén a császári herceg halálát, ékes szavakban adott kifejezést sajnálatának és Eugenia császárné iránti rokonszenvének. A holttestet fedezett alatt Angolországba viszik.

Téhat meghalt, hősi halállal, hőshöz illően. Nem akart télen vesztelni, kereste a küzdelmet és a veszélyt s ime tizenhét barbár zuluifer szabályja alatt kelle kiadnia nagy, nemes lelkét, idegen országért, idegen érdekéért! Vakmerő volt és veszélyt nem ismerő: a csatában mindig az első volt, és nemes heve mindig a legnagyobb tüzbe, veszedelembé ragadta. Csak pár nap előtt olvastunk egy táviratot vítvészégeről; az angol tisztek már akkor agógdtak miatta, hogy tüze veszélybe sodorja. S bekövetkezett. Meghalt ott távol országban, messze eső világrévben s közel oda a hol a század, mondatnok a világ legnagyobb szelleme kialudt közel szent Iona szigetéhez! Alig érkezett meg a kopár földre, azonnal láz fogta elő, de a tetszomjas herceg csakhamar lerázta a betegség nyugéit s még mint lábbadozó, a tüzbe sietett. Gyászt ölthetnek a császárság hívei, mert csillaguk lettint.

Napoleon Jenő Lajos János József császári herceg 1856. márc. 16-án született Párisban. Tizenhat éves volt, midőn a nagy csapás, mely Franciaországot lesújtotta, atyját is megfosztá trónjától. 1873-ban halt meg a császár Chislehurstban s a herceg a woolvichi katonai intézetbe lépett tanulmányai befejezést végett. A vékeresztését 1876-ban vette föl Saarbrückennél, még mint gyöngye gyermek, ekkor volt először csatában. Másodsor most ment a fegyverek tüze közé és ez utolsó csatája is volt. De hiába, a végzetnek

be kell teljesednie! Egy jóslat szerint a Napoleonek császári trónja egyenes ágon nem szállhat az utódra. I. Napoleon fia 21 éves korában halt meg Schönbrunnban: III. Napoleon fiaak reményteljes élte most aludt ki.

A Napoleon-dinasztia örökösödési sorrendje most Napoleon Jeromos király fiát, az ugynevezett vörös herceget teszi trónörökösé. Ez, egész nevén Bonaparte Napoleon József Károly Pál francia herceg, 1822. szeptember, 9-én született, tehát most 55 éves, két fiu gyermek atyja. A bonapartisták előtt nincs népszerűsége, folytonos ellenzékese miatt nagybátyával, a császárral szemben 1864-ben nyíltan kitört köztük a szakadás, a mikor a vörös herceg szabadelvű jelszavak alatt föllépett a császár ellen; ekkor elveszté a fömlatoságokat is, melyeket eddig viselt. A francia-porosz háború, a császár halála sem változtathatták meg a viszonyt a pár és a herceg közt, ki nyíltan szította a tüzet a császári vezérey és fia, valamint Rouher, a bonapartisták vezére ellen. Kifognak-e most vele békülni? — kérdés, melytől a bonapartisták s általában a császárság jövője függ. A vörös herceg különben éles elme, szívós, szilárd jellem, mint államférfi épen úgy, mint kétona szám talanszor mutatta be fényes tehetségeit.

Jelenleg ő a császári párt feje.

A herceg halála mély gýszba borítá a chislehursti kastélyt; az ablakok be vannak függönyözve s köröskörül siri csend uralg. A részvétlátogatások egymást érik az egész napon át. Első Burdett-Counts báróhoz, ki a császárné felkereste: azután jöttek Sydney lord, Smith miniszter. Bülow nagykövét és az angol és francia arisztokrácia száz meg száz tagja — A walesi herceg és hercegné külön küldött által fejezték ki részvétöket, a királynő részvétirátot intézett a császárnéhoz. A külföldi uralkodók között királyunk és királynéknak voltak az elsők, kik részvétnyilatkozatukkal a mély gýszba borult császári özvegyet és anyát felkeresték. Az osztrák császári főhercegek szintén követték példájukat. Chislehurst lakosága részvétfelirátot intéz a császárnéhoz. Százakra, ezrekre megy a táviratok száma, melyek e szomorú alkalomból Chislehurstba érkeztek.

Bassano hercegnék jutott a nehéz és szomorú feladat, hogy a császárnővel a gyászbeszétet tudassa. Már éjje érkezett egy távirat Londonból, mely a nagy csapást sejteté. A császárné ebből azt következteté, hogy a herceg ismét beteg lett és elhatározta, hogy hozzá utazik Afrikába. Másnap a hírt már hozták a lapok, melyeket el kellett ölelő rejtteni, hogy a szomorú hírt meg ne tudja, a mig Sydney lord meg nem érkezik. Lassan készítették rá elő; Bassano és Sydney vállalták magukra e kínos feladatot. A császárné még mindig csak azt liitte, hogy fia nagyon beteg és sietve rendezel adott az uti készülődésekre. Bassano ekkor így szólt: „Már késő, asszonyom!” A császárné felkiáltott: „Mon fils, mon pauvre fils!” és eszméletlenül öszerezott.

Ily szomorú állapotban volt egész nap, semmit sem evett. Csak Goréard atyát erszettekké hozza. A császárné fájdalma — mondá ez, minden képzeletet felülmúl és vigaszt nem ismer.

Szegény császárné, szegény anyai!

A sepsi-szentgyörgyi népiskolák.

III.

A „Nemere közelebbi számaiban szó volt a helybeli polgári leányiskola kövívizsgálatairól, az intézet céljáról s az a körül teendő intézkedésekről. A cikksorozat nem volna teljes, ha a sepsiszentgyörgyi többi népiskolákról nem tudósítám e beccses lapok olvasó közönségét.

E hó 18-21-ik napjain folytak le ugyanis a községi elemi iskola nyári kövívizsgálatai. Mindenik kövívizgálaton szép számu hallgatóság volt, a tanfelügyelő is több osztály próbatétén megjelent. Az iskolázék is képviselve volt sokkal inkább, mint az eddigiekben; szóval az érdeklődés elég szépen nyilatkozott. S ha igazságosak akarunk lenni, el kell ismernünk, hogy a tanítóik és tanítónők ez érdeklődést meg is érdemelték. Nem akarunk a többiek rovására senkit kiemelni a tanítók közül, nem lévén a pártaskodás kenyereünk; de nincs is szükség rá. Ez iskola tanítóit csak megbíntatók, ha az egymáshoz hasonlók közül egyiket-másikat különösen méltányolánk. Azonban annyit minden kövívizsgálóknak mellett is ki kell mondanunk, hogy a férfi tanítók a nők mellett rendszeresség, tárgyyszeretett, fegyelem tekintetében jóval felül állottak. Ennek pedig meg van a maga oka. Nem céloz emeztelt azt okot itt bővebben részletezni, ha jól emlékszem, épen ezen iskolázék nyilatkozott már hivatalosan e tárgyban, hagyjuk máskorra a részletezést. De van egy más észrevételünk, melyet akkor, a midőn az elemi s különösen a fiuk kövívizsgálata ilyen elismerésben részesült, az iskola érdekében el nem hallgathatunk. Azon sajátosságos panaszt hallottuk ugyanis a helybeli református közélettanoda tanáraitól, tanítóitól, hogy épen a sepsiszentgyörgyi elemi iskolából kikerülőt tanulókat igen gyengék náluk. Nem tudjuk, mennyi alapja van e panaszoknak, de ha igaz, mindenesetre belső okai lehetnek, a miket a kövívizgálatok legébe-rebb figyelője sem képes kipuhítani.

A helybeli felső népiskola kövívizsgálatai e hó 23-24-ikén voltak. Dacára azon

merev közönynek, melylyel megyénk közönsége általában viseltetik ez iskola iránt, dacára az elő-íteleknek, melyekkel a közvélemény részéről ez iskola találkozik, napról-napra, évről évre bizonyos fokozatos fejlődés vehető, észre, mely a népoktatás barátait annál kellemesebben lepi meg, minél több okunk van a felső népiskolai intézmény élet-revalóságában kételkedni.

Ezen intézet tanítói kara, hivatásának tisztá tudatában folyvást halad előre. A tárgyak tanításánál a szakszereket mellett is jókora egyetűti ség vehető észre, a mi mindenesetre figyelemre méltó jelenség.

A praktikumokra, a mint látszik, kiváló súlyt fektettek s az elméleti ismeretek szép arányban állanak a gyakorlati élet szükségleteivel. Egyszóval ezen tanintézet még csak most jutott el a fejlődés stadiumához s csak ezután lehet még szólnunk eredményekről.

Megfoghatatlan azonban előttünk, hogy maga a kormány ez iskola zanszerkeléssel való ellátására oly kevés gondot fordít. Talán annak tulajdonit hatjuk ezt, hogy épen a legújabb időkben kezdetek illetékes körökben is ezen intézetnek polgári iskoláivá leendő átalakítása felől gondolkodni s így felesleges költségeket nem akar az állam magának okozni. Addig is, míg e tárgyhöz hozzá szólnánk, röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy Háromszék megye viszonyait tekintve, legnagyobb félre- lépés volna egy célszerű s gazdaközönségünk igényeinek teljesen megfelelő felső népiskola egy bizonylatlan irányu polgári iskolával felcserélni.

Visszatérve az intézet szépen feloylt közvis- galataira, örömmel konstatáljuk, hogy a kedden d. u. megtartott zárűnnepe után a nem nagy számu közönség teljes megedegedéssel távozott el.

Ha egy egy tantárgy kezelése s a felmutatott eredmény némi kívánni valót hagyott is fenn, ennek okát semmiesetre nem szabad a tanítói kar lelkiismeretes szorgalmában keresnünk. Az idő le fogja csiszolni a még most itt-ott mutatkozó da- rabságot s több részvéttel a közönség részéről nagyobb pártolással a felsőbb köröktől, megizmo- sodik az intézet, csak várni kell rá és indokolatlan kétségbeesésében nem kívánja senki olyan taninté zetté változtatni át, mely mindennek beillenék Há- romszéken, csak a tulajdonképeni gazdaközönség igényeit képviselő iskolának nem.

Dicsérettel emlékszünk meg végre a művé- szeti tárgyak közül a rajz, írás és tornászati tanítá- sáról is.

— J. —

VIDÉKI ÉLET

L. - a, 1879. június 21.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az Árkosi unitárius egyházközségben június 18-án a háromszéki unitárius egyházközség köz- gyűlést tartott, melynek tárgyait képezte több egy- házi és nevelésügy.

Az ülés megkezdését ünnepélyes templomozás előzte meg, melyben tekintélyes szép számu hall- gatóság előtt a kórispataki lelkész és énekvészér teljesíték az egyházi funkciót. Ki kell emelmem azt, hogy a hol ilyen két egymáshoz illő belső ember vezet az isteni tiszteletet, ott a hallgatóság lelki élvezetet talál. Török Sándor fiatal kórispataki lelkész barátunk a bibliai hitregeiben oly nagy szerepet játszó Jákóbnak az ismeretlen férfi- val való küzdelméből szépen találó hasonlatot ho- zott ki az azon és a jelenkori istenívne keresése mód áról; kifejtette csinos beszédében azt, hogy a Jákob küzdelme az érteleme az istenség eszméjével való küzdelmét jelenti. A jelenkor ha- sonló eszmékkel tépelődik és ott van a hol Jákob volt az eredményyel; mert ő minden érféjt meg- feszítvén azt kiáltá: „addig nem ereszték el, míg meg nem mondd nekem a te nevedet.“ És az is- meretlen a helyett, hogy felelt volna Jákóbnak feltett kérdésére, megáldá őt. Az isten ma sem jelenti ki az ő nevét, hanem annál drágábbal aján- dította meg bennünket: az erkölcsi felvilágoso- dással.

Szónok beszéde elvégzése után az egyházköz- ségek elnöke esperes tiszt. Kiss Mihály ur alkalmi csinos beszéddel üdvözli a közgyűlés tagjait és az egész hallgatótságot, felhíván az ügyek tárgyalá- sára jelenvolt inspektor curátor tek. Szentiványi Jó- zsef és consistor tek. Veres György urakat, a gyű- lést megnyitottnak jelenti.

Ezután a lelkesli lakban a tanácskozás meg- kezdődött, s az iskola vizsgálatokrólí relatiókí adat- tak elő. Ezen tárgyra vonatkozólag indítvány té- tettem, hogy a régi gyakorlatban levő vizsgálatok módozatának a jelenkor kívánalmainak megfelelőleg a vizsgák figyelemmel kísérésére küldessék szak- biztos ki, a ki aztán az észlelt haladás vagy ha- nyatlásról a másodszeren alkalmazásának alakí és lényegi körülményeivel tegeyen véleményes jelentést. Ezen vélemény től egy választandó tanügyi referens készítsen tanügyi referátát a közgyűlés elébe. Ez egyhangulag el is fogadtatott.

A többi tárgyakról melyek a közönséget ez uttal annyira nem is érdeklik az idő rövidsége mi- att nem írhatok.

Az ülés bezárása után következett a szokásos közébéd, melynél a humoros és humortalan pohár- köszöntések nem hiányoztak, Ő felsége a király

személyétől lefelé minden érdemest illőleg mel- tatva.

Egy a többi közül.

Még egy pár szó a zágoni dalestélyről.

A „Nemere“ ez évi 47. számában az orbai- széki tanító testület által, a szegedi és szegedvidé- ki árvizkárosult tanítók felségelésére hirdettet s f. hó 15-én Zágonban megtartott dalestélyen én is szerencsés voltam jelen lehetni, s ott egy szomorú tapasztalatra jutottam. Ugyanis: dacára annak, hogy a dalestélyre szóló meghívó az „or- baizségi tanítótestület“ nevében hangzott, e kis kör kevés számu tanfériáa közül még kevesebb szám jelent meg. Mi legyen ennek oka? nem fog- hattam fel; míg tudakozódásomra némi felvilágo- sítást nyertem a dolog miben létezől. É jótékony célu előadás eszméje a Barátoson tartott tavaszi közgyűlésen penditettem meg á általános helyeslé- sel találkoztam. Ugyanakkor a dalestély megtar- tásának helyét és programját megállapító értekez- let tartása helyéül Kovászna jelöltetett ki. Az ér- tekeztet megtartván, a dalestély helyének meg- állapítása vitára szolgáltatott alkalmat: vajjon Ko- vásznán, mint központban, vagy egybeült tartassék e meg? Az értekeztet sajnálatlál észlelvén azt, hogy a dalestélynek, Kovásznán vagy Zágonban tartása közt 20 frt költség különbség mutatkozik, szavazat többséggel Zágot jelölték ki a dalestély tartása helyéül. A dalestélyen jelenvoltak és közre- működtek: Zágon, Barátos, Papóc és Páké köz- ségek tanítói szám szerint 12. Hát Kovászna, Zabo- la stb. községek tanítói számszerint 17-en hol késtek az éji homályban? Igaz ugyan, hogy né- mely községek iskolájok zár-vizsgájt ép a dalest- ély napjára tették (nem tudom szándékosan-e?); de még ezen ok sem menti fel azon községek tanítóit a megjelenési kötelezettség alól, miután tudomásom szerint bárhol is a vizsgák délutáni 6 órakor vég- ződni szoktak; a dalestély pedig a meghívó értel- mében 8 órakor ugyan, de még 4 óra-ig tart kez- dött. Ha még ily nemes ügy támogatásá-ig tar- tózkodnak azok, kiknek a nép vezéréül kell mago- kat tekinteni hivatásuknál fogva, mit várhatnak akkor az alanti néptömegetől? Vajha ne testesül- nen azon sejtlem, hogy ily kis körben is a vissza- vonás, pártoskodás magva hintetik el. Mindannak dacára, hogy az orbai-széki tanító testület igen ke- ves számban volt jelen, a dalestély a megállapi- tott program szerint a jelen volt tanító urak lel- kes közreműködése folytán, egy szinten anyagi te- kintetben, főleg Zágon lelkes lakosságának támo- gatása következtében elég fényesen sikerült. Tiszta jövedelem 42 forint.

Egy jelen volt.

CSARNOK.

Adomák József főhercegről.

A hol csak a népszerű főherceg megfordul, a történetek egész serege támad utána. Ujabbban Ő fensége marosvásárhelyi időzése alkalmából a „Te- mesi Lapok“ban is több jellemző adomát olvastunk róla. Midőn a főherceg váratlanul megérkezett a táborda, itt javában egy diadaliv föállításán dolgo- ztak. A vezénylő alezredek is ezen fázisozott. Egyszerre csak rá üt valaki vállára hátulról:

— Jó reggelt, alezredek ur!

— Jó reggelt, — viszonzá a tiszt, s mire meg- fordul, testestől lelkestől József főherceg állt előtte.

— Ah, fenség. Váratlan szerencse; délutánra volt jelezve, most készíjtük a . . .

— Hiszen azért jöttem ily korán, hogy én itt segítsek, — szóltot ő fensége.

Ezzel vége volt minden illúzióknak. A bakák elbámultak, s a várua várt vendég már messze járt a táborda, mire lélekzethez jutottak: Éljen József főherceg, éljen! A távoli hegyek százsorosan vis- zhangozták: éljen! éljen!

Másnap hadgyakorlat volt. Elindulás előtt szemlélt tartott ő fensége a csapatok felett. Minden embert személyre vett, s viszont mindenki erősen megbézta a főparancsokat. Egy baka odavág baj- társának:

— Hej, Jancsi, de „dufla“ egy ember ez a fő- herceg.

— Bion, csak dufla az, hallod.

A székely, midőn valamit nagyon dicsér, a dufla szót használja. — A gyakorlatoknál mindkét fél makacsan tartá magát, mert József főherceg szeme látta. Utóljára annyira komoly lett a játék, hogy fele se volt réfa. Oly gyorsan rohant a két fél egymásra, hogy le kellett fuvatni, nehogy em- berhalál történjék. Ő fensége nádpálója is fungált néhányunk jót szózt a hátrára „emlékül.“ Ebedkor Bunkó zenekara játszott. A főherceg és a tisztikar hallgatták a zenét. Nehány bakát odaédesgettek a kellemes hangok, de nem mertek közel menni, csak a sáncn kívül somfordáltak jobbra-balra. — Egyszerre csak meglátja őket a főherceg és oda- kiáltt: A bakáknak is szabad ide jönni. — A ba- káknak se kellett több, szétzaladtak a táborda nagy zajjal, hogy József főherceg azt izente, mikép minden táncos legény a talpán legyen. Ekkor va-

lamennyi táncos lett. Egy honvéd a vállaira vett egy másikat s úgy táncolt; a főherceg egy pár forintot adott neki. Ember ember hátán volt: egy cigány bármint igyekezett bejutni a közbe, sehog- sem tudta kitalálni a módját. Egyszer elkialtja magát:

— Eljen József főherceg:

Riadalmas „éljen“ viszhangzott. Ekkor a nagy mozgás közben sikerült a többiek lábái között be- csuszni. Megállott a főherceg előtt mint egy pe- cek s előadta, hogy Ő táncolai akar egyet, de nem ám a talpán mint a többiek hanem fején. Bunkó ráhuzta s az ő kedvés atyafija már a fején szapo- rázta a „csürdöngölöt“. Kapott néhány forintot és lón a cigány öröme. A nagy erőlködésben orra vére eleredt, észre se vette; a többiek figyelmez- tették rá.

Este a táborda mindenfelé szakadt a dal. A hány vidék, valamennyi nótája gyeprre kerül. A hu szárok rákezdettek: „Kossuth Lajos azt izente.“ Egy buzgó tiszt el akarta öket csitítani, a főher- ceg hozzászól:

— Soh'se bántsa. Szép nóta az.

A táborzás alatt 1876-ban elveszítette makra pipaszárát. Egy huszár megtalálta, de nem gyaní- totta, hogy ki lehetett annak gazdája. Egy tiszt magvásárolta a huszártól a szárát, de baj volt azért mert valamennyi tiszt jogot formált a szárhoz. Végre abban egyeztek meg, hogy elárverezik egymás között. Így jutott a becses emlék Szabo alezredek birtokába.

KÜLÖNFELÉK

— A király Erdélyben. Ez év augus- tus havában Maros-Vásárhelyen nagy hadgyakor- latokat fognak tartani, mely alkalmalint mint hir- lik a király is leutazik néhány-napra Maros Vásár- helyre. A második honvédygyakorlat, melyre Er- dély alsó részéből hívják be a honvédeket, szin- tén ez időtájr a esik s azon József főherceg is je- len lesz.

— Királyunk mint békébiró. Az Anglia és Nikaragua között már régebben fen- foforgó vitás kérdésben, mint mi is említettük, az eldöntésre mindkét hatalom Ferenc Józsefet kérte föl. Ő felsége kinyilatkozotta, hogy az eldöntés e kérdésben elválója s mint „P. Ll.“-nak távirják, Andrásy Gyula gróf indítványára a két legfel- sőbb törvényészek elnökét Majláth György orszá- gbirót s Schmerling lovagot, továbbá a volt minisz- ter dr. Ungert bizta meg az ügyről való jelenté- stétellel.

— Báró Kemény Gábor földművelési- ipar és kereskedelmi miniszter ur jövő hó 3. vagy 4-ik napján meglátogatja városunkat. Ez alkalom- mal különös figyelmre tárgyál tűzte ki a kézdí- vásárhelyi bñripar megszemlélését. Tehát mégis csak mozognok kell a kézdívasárhelyieknek, bár mennyire nem szeretik is az észle „mozgalmakat.“

— A székely művelődési egyet há- romszék megyei választmányához leiratot küldött közelebből melyben egy székely tanuló ifjnak a váci kosárfonó intézetben leendő kiképeztetését díjmentesen ígérte meg. A választmánya három fel- sönépiskola gondnokóságához megküldte a pályázati felhívást. A határidőig beadott két pályázat az egyik Baróthról, a másik K. Vásárhelyről. Míg az első folyamodványát okmányokkal kellően felse- relve adta be, addig Bardoc Pál részére K. Vászár- helyről egy hiányosan szerkesztett jegyzőkönyvi kivonat küldtetett be csak, a mely gondatlanul eljárás azt eredményezte, hogy az utóbbi folyamodvá- nya nem vététhetett tekintetbe. Miután folyamodvá- több nem volt a választmány Csiki János miklósvá- ri születésű baróthi fels. népisk. tanuló hozta ajánlatba a nevezott kosárfonó intézetbe leendő ki- küldésére.

— A nagy vásárnak, úgy látszik, ked- vez az idő; ezuttal talán elmulik eső nélkül. A mai baromvásár meglehetősen fogalmas volt s külö- nösen a vevők számára előnyösnek mutatkozot.

— Miért halt meg Nápoleon her- ceg. A Magyar Állam megdöbbent világot de- rit ma az ifju Napoleon tragicus sorsára s meg- győző bizonyossággal rámutat azon tényre, mely okál szolgált a szerencsétlen fiatal ember szo- moru sorsának. Ajánljuk is mindenkinek, a ki nem akar a zuluk által elveszni hogy óvakodjék a her- cegével hasonló bünbelen leledzeni mert a gyászos vég kimaradhatatlan. „Ez a traixikus herceg, ugy mond a kedves lap, 1877-iki októberben édes any- jával együtt Olaszországba“ utazott, nagynehezen audientiaí nyertek a dicso IX. Piusnál, ki mint keresztatyja is, komoly intellekkel bocsátotta el őket. Napoleon herceg azonban a helyett, hogy a nagy pápa intelmeit követte el, megzette azt, a mi 1831-ben atya tett: felavattatta magát szabad- közművesnek. A katolikuss sajtó európaszerte az-n kívánatnak adott kifejezés, hogy Nápoleon herceg ha nem lépett be az olasz páholyokba hazudolja még a róla kőzött híreket. Sohasem hazutolta meg- zedes anyja sem gondoskodott, hogy az ily cáfolat a katolikuss franciák megnyugtatóására közzététe- sésük. („Ebből különben az is következik, hogy a mely asszonyaságnak a menyé magtalan, ne en- gedje fiát szabad közművéssé lenni, akkor bizonyo- san meg fogja látni filios filiorum suorum.)

— Hadi sí Loja meg szökött Szeraje- vóból a mi, mint onét jelenti, a rácok és bos-

*) Tárgyalalmz miatt késett.

(Szerk.)

nyakok közt roppant rémülést kelett, mivel mindenki valami mohamedán összeesküvéseire gondolt, mi a székéssel összefüggésben áll. Elfogadását általános örömdadalal fogadták. Hadisi Loja, ha a bécsi lapok tudósításainak hitelt lehet adni, fogsága alatt mindig jó bánásmódban részesült; a kórházban gondosan ápolták, sebesült lábát megakarták menteni, mivel kezdetben vonakodott az amputációtól. Az úszóg azonban egyre terjedt lábán s ha nem amputálják, bizonyosan bele hal. Azelőtt nem rég Beck altábornagy, a császár szárnysegedje megfogtatta a felkelő vezért s felszólította, hogy kérjen a császártól kegyelmet, mit ez meg is tett. Később rászánta magát arra is, hogy lábától megvál, s az amputáció óta sebe be is gyógyult annyira, hogy mankón már tudott járni. Csakhamar azonban a bosnyákok számtalan feljelentést tettek ellene gyújtogatás és gyilkosságokról, melyeket az előtt elkövetett, úgy hogy az osztrákok elláltak attól a tervtől, hogy Hadsit szabadon bocsássák. Ő maga is tudta ezt, s azért adta rá fejét a megszökésre. A szökést e hó 17-én éjjel körül hajtotta végre; lepedőjét az ablakvashoz kötötte, s azon mankóitól együtt leereszkedett, úgy hogy senki sem vette észre. Így ért el a Milyacska vízeig Trebevis ir nyában. A jelenleg csekély folyón átágazott, s a túlsó parton néhány löpényire egy bokorba rejtődött el a híhetőség hogy ott az estét bevárja s más törökök segélyével tovább fúszon. „Arnatluk” felé Napkeletkor azonban az örök észrevették a szökést. Képzelmében a kórházi személyzet megdöbbenését midőn megtudták, hogy Hadsit Loja föllábalva megszökött, holott elég két lábu ember volt őrizetere kirendelve. — Azonnal katonákak küldtek a szökevény üldözésére, kik hamar ráakadtak a helyes nyomra s Hadsit, a rajta fehérlő kórházi ruháról rögtön megismerték még a víz innessz feléről. A városban roppant tömeg bosnyák várta az érkezést kit egy hadi szekéren hoztak be. Hadsit Loja épen nem látszott levertnek elfogatása miatt halvány fekete szakáll körítetté arcát gyunyos molsoly vontaféle, midőn az összecsuóult bosnyákokot meglátta. A Hadsit az osztrákok most börjőnbete vetették.

Feleletre sem méltatta. A valás es közzoktatási miniszter e rapokban értesítit Ivacsövits Prokop metropolitát és karlovici érseket, hogy a magyar nyelv kötelezővé tétele ellen benyujtott tiltakozása — Ő felsége a királytól visszaérkezett minden megjegyzés nélkül, a miről őt a nevezett miniszter ur szinten minden észrevétel nélkül értesíti. Kellott ez a jámboroknak?

Eltiltott külföldi sorsjegyek. A hivatalos lap a pénzügyi miniszter egy rendeletet közli, mely figyelmezteti a közönséget, hogy a tilos külföldi, nevezetesen a hamburgi osztály sorsjegye vásárlásától tartózkodjék, minthogy ily tiltott külföldi sorsjátékokban betétek által részt venni, vagy azon lotteriák betéti vagy részletegyeit árulni, megvenni, eladni nem szabad s ehátározatot megszegői súlyos büntetést érdemlő kihágást követnek el.

Megijedni vagy féltni sem szabad már Oroszországban. Szentpéterváralakossága a változatoság kedvéért még mint igatott állapotban él. Gurko tábornok ugyanis e hó 17-én kihirdette, hogy mindenki aki a nyévtelen levelektől megijed s az abban foglalt fenyegetéseknek engedve azok irójának pénzt küld, — bünös, s a törvények értelmében felelősségre fog vonatni. A polgári osztály között ez ukáz valóságos panikot idézett elő, mert ezek kaptak legtöbbnyire ily leveleket, s a tábornok e rendelethe most két tíz közé szorítja őket. Eddig nem kevesebb mint tizenhárom kereskedőt fogtak el, mert a revolucionális propagandistáknak pénz küldöttek, illetőleg mert ezekől megváltottak életüket. A revolucionáriusokat azonban korántsem zavarja ez abban, hogy tovább is zsaroljanak és gyujtogassanak. A mult héten Jelsejef Szentpétervári kereskedőt 30,000 Konkoreff szintén kereskedőtől 15,000 Tanejoff gyártuladonostól 40,000 s egy magánzóltól 10,000 rubelt préseltek ki. S ez a tömérdek pénz mind forradalmi célokra fordittatik! Ha soká így tart, — kiált fel egy szentpétervári levelező, akkor a foradalmi bizottság megint óriási mérvben kezdheti megmihamarabb működését. Már kezd-k Folyó hó 16-ról 17-re virradó éjjel falragaszokat biggyeszettek láthatatlan kezek az utcák sarkaira melynek fején őt akasztófa díszelgett. Szövege a következő volt: „A zsarnok Nikulajevics Sándor 25 éves uralkodási jubileumára.” A rendörök letepték es plakátokat s a város házára vitték. A gyujtogatások is napirenden vannak még mindig Szentpétervárott. F. hó 17-én nem kevesebb mint öt helyen támadt egy időben tűz, s kétség sem fér hozzá, hogy ez mind a gyujtogatók műve. El is fogtak egy embert, akit rajta csíptek a gyujtogatáson s egy egész halom gyujtót es égető anyagot találtak nála. Egy másik gyujtogatót is elfogtak ez azonban mielőtt bekisérhették volna ciankálival megmérgezte magát.

A szegei katasztrófa után a Tisza HódmezőVásárhelyet is fenyegette árvával, melyet azonban körtöltése szerencsésen megvédtet A vész elvonultával a város tanácsa mindent megmozdított, hogy megrongált körtöltését mielőbb jó karba helyezhesse s ez okból folyamadott a miniszteriumhoz, hogy adna százezer forintnyi segély

e célra. A miniszter sietett erre a veszély fenyegetetteknek ötven ezer forintot adni. Később ugyan e célra húszezer frtot utalványozott — Most a pénzügyminiszter ártírt a közlekedés miniszternek, melyben értesíti hogy az ebbeli kiadásokat fölőte sokalja. A kért százezer frtot illetőleg pedig, hogy ezre most számítani nemlehet, mivel ezt ő a törvényhozás határozata es beleegyezése nélkül nem utalványozhatja.

A sepsi-szengyörgyi Székely-Mikótanódban a 2-ik félvi közzvizsgálatok a következő sorrendben tartanak: Junius 29 d. u. 3 órakor ének szavalat es torna 30. d. e. 7—12-ig I. középosztály d. u. 3—6-ig 4. dik elemi osztály. Julius 1. d. e. 8—12-ig II. középosztály. d. u. 3—0 III. középosztály Jun 2. d. e. 8—12-ig IV. k. osztály és az iskolai év bezárása. — E vizsgálatokra a t. szülők es a tanügy minden baráti utisztelelt meg hujja az igazgatóság.

A brassói állami felső leány- és elemi népiskolák IV. értesítője is megjelent. Kiadta Orbán Ferenc igazgató. Az ügyesen szerkesztett értesítőnek egyik legérdekesebb részét a lefolyt tanév elején felállított felsőnépiskolából szóoló adatok képezik addig még csak az első osztály állittatott fel két tanerővel (Orbán Ferencig, és Millner Lenke.) Csolálatos azonban, hogy Brassó város magyarsága, melynek leánynevelése érdekében a kormány a felső leányiskolát élelbeptette, oly gyengén pártolja saját ügyét. Ezen osztálynak összesen 11 növendéke volt csupán, csak ennyit tudott a nagy Brassó a felső leányiskolának adni. Reméljük s elvárjuk a brassói magyaroktól, hogy jövőre karolják fel saját ügyüket. Ez alkalommal helyreigazítjuk lapunk egyik számában a sepsiszenygyörgyi polg leányiskoláról adott tudósításának azon téves közleményét, mely azt állítja, hogy Brassóban a szászoknak felső leányiskolájuk van. A szászoknak ott nyilvános felső leányiskolájuk nincs.

A székely-udvarhelyi ev. ref. kollegium nyári közzvizsgálatának sora, az 1878/9 iskolai év második felében; Jun. 28-án, szombaton d. u. 3—5-ig a Kisalapból segélyzett magántanítványoknak vizsgálat. 29-én vasárnap d. u. három órán kezdve torna-vizsgálat a kollegiumkertben. Julius 1-én kedden, d. e. 7 órán kezdve egész nap az önszorgalmi tanulók önvizsgálat. 2-án, szerdán d. e. 7—11-ig a középtanoda I-ső osztálya. d. u. 3—6-ig az elemi tanoda I-ső osztálya 3 án, csütörtökön, d. e. 7—11-ig a középtanoda II-dik osztály d. u. 3—6-ig az elemi tanoda 2-ik osztálya 4-én. pénteken, d. e. 7—11-ig a középtanoda III-ik osztály d. u. 3—6-ig az elemi harmadik osztálya 5-én szombaton d. e. 7—11-ig a középtanoda IV-dik osztálya. d. u. 3—6-ig az elemi tanoda. 4-dik osztálya. 6-án vasárnap, d. e. 10—12-ig pályázat a német nyelvből. d. u. 3 óráttól kezdve ének észene-vizsálat: ugyan ez alkalommal zenepályázat és beszámolás az ifjusági önképzőkörévi működéséről. 7-én, hétfőn, d. e. 7—11-ig a bölceleti II. dik osztály a logikából és növénytanból. d. u. 3—6-ig a középtanoda V-ik osztálya. 8-án, kedden, d. e. 7—11-ig a bölceleti I-ső osztály ásványtanból es német irodalomból. d. u. a bölceleti I-ső osztály mértanból es magyarirodalomból. d. u. 3—6-ig a bölceleti I-ső osztály görög es latin irodalomból, 10-én csütörtökön d. e. 7 órán kezdve egész nap a középtanoda VI-dik osztálya diák-felvételi vizsálat. 11-én, pénteken d. e. 7 órán kezdve a szóbeli érettség vizsálat. 12-én, szombaton d. e. az érettségi vizsálat folytatása, s d. u. az iskolai év ünnepélyes berekesztése. Jegyzés. 1. Az írásbeli érettségi vizsálat junius 15-én kezdődik. 2. A szépirási pályázatot az igazgató, a realiskolai ref. tanulók vallástani vizsálatát a tanvezető fogja elintézni. Sz.-Udvarhelytt, 1879, junius 7. Kiadta az igazgatóság.

Rotschild testamentuma. A nem rég elhunyt Rotschild Lionel végrendeletét e napokban hirdették ki. A báró ezt sajátkezűleg írta 1865 ben s végrehajtóit két fiát Rotschild Alfred es Nathán nevezte ki benne. Az összes vagyony 2,700,000 fontot s ezenkívül frankfurti es londoni házainak mintegy 50,000 fontra rugó évijövedelmét, városi lakását Piccadilly ben es a gunnerburi birtokot, s a londoni izraelita jótékonsági egyesletnek 10,000 fontot hagyományozott. A többi fiait.

Kigyót nyelt el. Nehány nap előtt egy vidéki gazdaember tévedt be a feleségével Nagyváradon a hetivásárra. Mialatt az öregek ott alkudoztak addig Erzi nevü eladó leányuk, ki egyedül maradt otthon a házhoz hivott három vénéasszony; s nagy titokban tudtukra adta, hogy segítsenek rajta, kigyót nyelt el. A falusi doktorátus erre azonnal összedugta a fejét lefektették a leányt s amugy isten igazában meggyomrozták, azután pedig eleibe tettek egy tál forralt tejet, hogy azzal kicsalják a kigyót belőle. A csalogatósi kísérlet oly sokáig tartott, hogy ez idő alatt megérkeztek az öregek is Nagyváradról, s elszönyködve látták hogy a másokor oly vig kedvü Erzsi kegyben fekszik és ugyancsak nyug már. Visszafordították tehát a szekeret, hogy a betegleányt valamelyik nagyváradi orvoshoz vigyék, aki azután konstátálta is a bajt, de egyszersmind tudtára adta a megremült szülőknek, hogy a kigyó nehány hó leforgása előtt nem láthat nap világot.

Meglepetés. Gottwald Samu miskolci vasuti munkást annak idejében behívták katoná-

nak s elvitték Boszniába. Vitézül harcolt, még érdemlejet is kapott s kezdetben levelezett is övéivel. Egyszerre azonban nem kapott több levelet, hiába írt ötöt-hatot haza, felelet egyikre sem érkezett. A legnagyobb nyugtalansággal várta hazabocsátását, a mi végre a mult hó végén be is következett. Gottwaldot társaival egyetemen haza küldték s Miskolcra helyezték, ahol legelső gondja szüleinek felkeresése volt. Kereste a házat, de — nem találta. Kérdéskösdőre csakhamar meg is kapta a választ Még mielőtt az árviz jött, meghalt az apád, a romboló elme azután magával ragadta özvegy anyád házát, benne veszett a feleséged három kis gyermekével együtt. Nem lehetett őket megmenteni.

A gyönvágott uzsorás. Tardoskedről írják a „Pesti Napló” nak, hogy ott bizonyos Bencze Ferenc, kit e község szivtelen uzsorásnak ismert, ily pénzügyveti utján helyezkedett Vanya János földbirtokába. Több, mint egy éve, hogy köztük ama föld terményei miatt, éles surlódások es fenyegetések folynak. 10-án kiment Bencze Ferenc több munkással az említett bírtokra füvet kaszálni. Kevéssel később kiment Vanya is egy felntött fiával, ugyan oly szándékkal. Az összekütközés megtörténvén, Vanya János puskát magad es az öt fenyegető egyik kaszására, ki komája Bencze enék rál. Bencze megragadja Vanya kezében a fegyvert s dulakodás kezdődött. Vanyának fia, atyját veszelvényben látva, kaszájával oly iszonyu vágást ejt Benczén, hogy az azonnal szörnyet halt. Apa es fiu elfutott a helyszínről s följelentették magukat a helyben lakó szolgabíróságnál hol őket letartóztatták.

A gonosz víz. Nagyváradon történt, hogy egy hölgy ki magát szépnek akarta mutatni megfürdött a Félixfürdő kénés vizében, azonban meglepetve tapasztalta, hogy a fürdő vize megfeszítette. Képzelmétni a szörnyü ijedelmet, — Hivatja rögtön a fürdőst s komolyan kérdőre veszi, mi oka annak, hogy a fürdő víz fest? A fürdőbes bele merit egy poharat a vízbe s kristálytisza vizet vesz belőle. — De uram — mondja a hölgy — én meg vagyok festve nézze, arcomat, kezemet — Hjal válaszóla a fürdős ennek a víznek az a szokása van, hogy megbarnítja a festéket.

Jövő számunk tárcájában érdekes közleményt kezdünk meg a Háromszékmelegében ugynevezett „Várady ügy”-ről mely élénk világot vet az abszolutizmus azon idejére. Az érdekes adaleket Kiss Mihály ur avatott tollából közöljük. Felhívjuk rá előlegesen is az olvasó közönség figyelmét.

Érték- és váltó-árfolyam a bécsi cs. kir. nyilvános üzsdén junius 24.

Magyar aranyárjádék	93.45
„ kincstári utalványok I. kibocsátás	— —
„ „ „ II.	117.70
„ keleti vasut II. kibocs. államkötv.	83. —
„ „ „ 1876. évi államkötv.	74.50
„ vasuti kölcsön kötvény	111.50
„ földterhermentesítési kötvény	85.75
Temesvári „ „ „	84.8
Erdélyi „ „	82. —
„ „ „ ezüstben	68.70
„ aranyárjádék	78.40
1860. államsorsjegy	126. —
Osztrák nemzeti bankrésztvény	832. —
„ hitelintézeti	262. —
Magyar hitelbank	448.50
Ezüst	— —
Cs. kir. arany	5.47
Napoleon'd'or	9.22—
Német birodalmi márka	57. —
London	116.10

Felölös szerkesztő: Málk József.

Kiadótulajdonos: Pollák Mór.

Umrath és társa Prágában,

gazdasági géppárasok ajánlják solid kivitel, nagy munkaképesség és tiszta cséplés által előnyösen ismert specialitásaikat:

Kézi- és vonó erőre berendezett cséplő gépekben,

1—8 ló- vagy ökorőre berendezve, szállítható vagy álló minőségben. Továbbá különböző nagyságban gyártunk szilárd szerkezetű

Tisztító-malmokat, szeeskavágókat, darumalmokat stb.

Illusztrált árjegyzékeket minden nyelven bérmentesen küldünk. 16—20